

התאמה תרבותית, תרגום לעברית ובדיקת המהימנות של שאלון להערכת תוכנית הלימודים בפיזיותרפיה על ידי בוגרים

תמר יעקב ¹PT, MPH, PhD, אופירה איינשטיין ²PT, PhD, סילבי פרנקל-טולדו ³PT, PhD

¹ פרופ', המחלקה לפיזיותרפיה, הפקולטה למקצועות הבריאות, אוניברסיטת אריאל בשומרון
² פרופ', המחלקה לפיזיותרפיה, דיקנית הפקולטה למקצועות הבריאות, אוניברסיטת אריאל בשומרון
³ ראש המחלקה לפיזיותרפיה, הפקולטה למקצועות הבריאות, אוניברסיטת אריאל בשומרון

תקציר

הקדמה: הערכת תוכנית לימודים על ידי בוגרות ובוגרים בסיום הלימודים היא רכיב חשוב בהליך בקרת האיכות של תוכנית לימודים אקדמית. ברם, אמצעי ההערכה הנוכחיים של תוכנית הלימודים בפיזיותרפיה בישראל מוגבלים ומספקים מידע חלקי בלבד. הערכת תוכנית לימודים על ידי בוגרות ובוגרים בבתי הספר לרפואה בארצות הברית מקובלת מאוד. ברוב בתי הספר לרפואה ההערכה מנוהלת על ידי Association of American Medical College (AAMC) Medical School Graduation Questionnaire (GQ). לאחרונה, השאלון GQ הותאם לשימוש גם בבתי הספר לפיזיותרפיה בארצות הברית (PT-GQ). השאלון עוסק בחמישה תחומים: 1. שביעות הרצון הכללית; 2. התרומה של תוכנית הלימודים להתנסות הקלינית; 3. סביבת הלימודים; 4. חוויית הלימודים; 5. מאפייני הבוגרות והבוגרים.

מטרות: להתאים תרבותית ולתרגם לעברית את השאלון האמריקאי GQ להערכת תוכנית לימודים בפיזיותרפיה באוניברסיטת אריאל וכן להעריך את מהימנות השאלון המתורגם ואת יציבותם הפנימית של שלושה תתי-שאלונים שמשולבים בו.

שיטות: נערכה התאמה תרבותית ומקצועית של השאלון GQ. הגרסה המותאמת תורגמה לעברית בהליך של תרגום ותרגום-חוזר. אוכלוסיית המחקר כללה בוגרות ובוגרים משנות הלימודים 2021-2022. המשתתפים מילאו שאלון מקוון פעמיים במרווח זמן של כשבועיים. לשם בדיקת היציבות הפנימית של תתי-השאלונים נבדקו 45 בוגרות ובוגרים שמילאו את השאלון הראשון. לשם בדיקת המהימנות על ידי מבחן ומבחן-חוזר

נבדקו 32 בוגרות ובוגרים שמילאו את השאלון בסבב הראשון והשני. מדד אלפא קרונברך שימש לבדיקת היציבות הפנימית של שלושת תתי-השאלונים ששולבו בשאלון. מקדם המתאם התוך-אשכולי (Intra-class Correlation [ICC]) שימש לבדיקת המהימנות של משתנים כמותיים. מבחן Kappa שימש לבדיקת המהימנות של משתנים קטגוריאליים.

תוצאות: השאלון המותאם כולל 196 פריטים שמאורגנים ב-46 שאלות. ערכי אלפא קרונברך של תתי-השאלונים להערכת סביבת הלמידה, מקצועיות המדריכים הקליניים ושחיקה של סטודנטים במהלך הלימודים היו 0.885, 0.824 ו-0.872, בהתאמה. מקדמי המתאם התוך-אשכולי של תתי-השאלונים הללו היו 0.701, 0.794 ו-0.774 בהתאמה, ערכי Kappa של פריטים יחידים נעו בין 0.115 ל-0.721. המשיבים ציינו שהשאלון ארוך מדי. המגבלות העיקריות של המחקר הן מספר קטן של משתתפים והתפלגות א-סימטרית חיובית של רוב התשובות על גבי סולמות ההערכה.

מסקנות: המחקר שלפנינו מצביע על כך שמהימנות שלושת תתי-השאלונים שכלולים בגרסה העברית של ה-GQ טובה מאוד, ודומה למהימנות השאלון האמריקאי AAMC GQ. קיימת שונות בין רמות המהימנות של הפריטים היחידים שכלולים בשאלון. מומלץ לקצר את השאלון לשימוש בעתיד. יש צורך במחקר נוסף שיבדוק את התאמת השאלון לבתי ספר אחרים לפיזיותרפיה, וגם לבחון את הרחבת השימוש בו במקצועות בריאות אחרים בארץ.

מילות מפתח: פיזיותרפיה, תוכנית לימודים, הערכה בוגרים, תרגום, מהימנות